

נפלאות הפסח

גלין נדיר
מבית
"אור יצחק"

פנינים נפלאים מאוצרותיו של הגאון הרב יניב עזיז שליט"א
ראש מוסדות "אור יצחק"

מתי היה התעללות במצרים וכיצד היה

לאחר מכת "ארבה" נאמר בפסוק (פרשת בא) "ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה'". ולכאורה יש להבין מפני מה דווקא במכת ארבה הקדוש ברוך הוא אומר בלשון "אשר התעללתי במצרים", וכי בשאר המכות כגון דם, צפרדע וכו' לא היה בזה למצריים התעללות וסבל? נראה בס"ד לבאר ע"פ מה שאמרו רבתינו ז"ל שכאשר הקב"ה אמר לארבה שיצא ממצריים, אז מלבד הארבה שהיו מוסתרים בבתיהם יצאו גם הארבה שהיו כבושים באוכלים שלהם (והובא ברש"י על הפסוק "לא נשאר ארבה אחד" פ"י פ"ט ע"י שם). וא"כ אין לך צחוק וליצנות מהמצריים יותר מזה, שהרי המצריים אמרו, טוב הם אוכלים לנו את תבואתינו אך עוד כמה רגעים מספר נאכל אותם כלא היו כלל ונטבל אותם בתבלינים משובחים וערבים לחיך, אך מיד כאשר ה' ציווה שילך הארבה, הלך הוא גם מה שהיה בתוך תבשיליהם ומאכליהם. ולפי הביאור הזה גם יבואר מה דהקשו המפרשים, שמדוע הוצרך הקב"ה במכת הארבה להרבותם עד כדי "ויכס את עין הארץ" הלא לכאורה די בכמה אחדים שיאכלו להם את המאכלים שלהם ולא היה צריך יותר מזה? ולפי דרכנו אתי שפיר, דכיוון שרצה הקב"ה להתעלל במצריים הרבה אותם עד כדי כך שיקחו מהם לתבשילם למאכלם, אך בסוף גם אותם אלו שהיו בתוך הסירים שלם פרחו מהם. וא"כ מובן ג"כ מה שהקשו המפרשים הרבים, הלא כל מכה ומכה שהקב"ה הכה במצריים יש בהם מדה כנגד מדה, מה שהם עשו לנו דברים לא טובים הקב"ה החזיר להם ע"א. אך במכת ארבה איזה מדה כנגד מדה יש בה? ולפי דרכנו אתי שפיר, דכיוון שהמצרים העבידו את ישראל בחומר ובלבנים, ואמרו להם לבנות את "פתוס" ואת "רעמסס" שאמרו חז"ל בגמרא מסכת סוטה (יא). ששם כל מה שהיו עובדים למחרת היה נופל, ולכן קבלו מדה כנגד מדה שיעבדו לטבל ולמלוח את הארבה בתבלינים המיוחדים וערבים, ולבסוף כל עבודתם הלכה לריק, כיוון שעשו כן ליהודים.

הקב"ה מצילנו מידם

נאמר בפסוק "אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (פ' יתרו). ואיתא בזוהר הקדוש, אמר אחד התלמידים לרשב"י יש לי שאלה לשאול על פסוק זה, אלא שחושש אני שאם אשאלה תקפיד עלי ולכן איני שואלה. ענהו רשב"י, שאל בני ולא אקפיד עליך. נענה אותו תלמיד ושאל, למה ומדוע חוזר הקב"ה ואמר "אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" וכו', פעמים רבות ומשתבח ומתפאר בזה תמיד, והלא חייב הוא להוציאם מארץ מצריים וזאת משום שנשבע לאברהם אבינו ע"ה בברית בין הבתרים, וכמו שכתוב "ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", ועוד שהרי על דעת כן הורידם למצריים, וא"כ מה המקום הזה ומדוע הקב"ה משתבח ומתפאר ביצאת עם ישראל ממצרים הרי הוא חייב להוציאם. ענה רשב"י, אמנם אמת הדבר כי נשבע הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה שיוציא הוא את בניו ממצרים, מכל מקום הקב"ה לא נשבע שהוציא יוציא את העם ממ"ט שערי טומאה, ובכ"ז הוציאם הקב"ה גם מאלו השערים, וכן הוסיף בזה שהכניסם לארבעים ותשע שערי קדושה. המשיך רשב"י ואמר לתלמידו, ובזה תבין מדוע הוזכר בתורה "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" ארבעים ותשע פעמים, לרמוז שהקב"ה הוציא את עם ישראל מארבעים ותשע שערי טומאה והכניסם אל תוך ארבעים ותשע שערי קדושה, ע"כ. ועל דבר השאלה שאין זה מכובד ומן הראוי לאדם שנותן מותנה לחברו שיחזור על טובתו כמה פעמים? רוצה לומר הקב"ה לעם ישראל שהרי ע"פ הדין לא היה חייב לעשות את כל מה שעשה לישראל, ואם עשה זאת רצה לרמוז לעם ישראל, הרי לכם כמה אהבה יש לי אליכם שהרי בנים אתם לה' אלוקיכם" וכמו שאב עושה הכל למען בנו כך ה' עושה הכל למען עם ישראל, ולכן על כל אדם להיזהר שלא יחטא לה' ואזי ה' ישפיע עלינו שפע ברכה וכל טוב. והגאון הרמח"ל הקדוש זצוק"ל תירץ, שה' נשבע להוציאם ממצרים, אך לא נשבע להוציאם מידי שנה בשנה עד סוף כל הדורות מן הטומאה ששרויים הם בה, והוא בכל זאת עושה זאת, ולא מתורת חיוב הוא אלא חסד ומתנת חנם.

כה ה' לעולם בכל זמן וזמן

נאמר בפסוקים על מכת הצפרדעים "ויאמר משה לפרעה התפאר עלי למתי אעתיר לך ולעבדיך ולעמך להכרית הצפרדעים ממך ומבתיך רק ביאור תשארגה ויאמר למחר ויאמר כדברך למען תדע כי אין כה' אלוקיני". בפסוקים אלו שמעתי ממרן רבינו עובדיה יוסף זצוקללה"ה ביאור יפה, שכשמשא בא לפרעה, אמר לו פרעה יכול להיות שאתם יודעים מתי הצפרדעים יגיעו ומתי הם ילכו על פי חישוב טבעי, וא"כ זה לא מאת ה', שהרי אתם יודעים מתי תבוא לעולם מכת צפרדע וא"כ מי יערב שמכה זו הינה מאת ה'. אמר לו משה רבנו ע"ה, מתי שתבקש שהם ילכו אני מסכים שכך יהיה, אמר לו, מחר. וכן היה. מכאן רואים שהרשעים אפילו על פתחה של גהינם אינם חוזרים בתשובה, פרעה היה מוכן לסבול והכל בשביל לא לחזור בו, וכן היה שסבל את הצפרדעים עוד יום אחד והכל כדי שלא לשוב בתשובה.

במוסדות "אור יצחק" ניתן להשיג את הספרים הבאים:

ילקוט יוסף (הלכה)

אמת קנה (הלכות אמת ושקר)

יניב פירות (פרשת שבוע)

דברי דניאל (פרשת שבוע)

מעדני המלך (שיעורי מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל)

אבי בעזרי (הלכה)

לעוד ספרים וחוברות חייגו
0527149145